

Duitsland wil nog niet zonder bruinkool

Afstudeerproject 'Energiewende' studenten journalistiek

Achtergrond - 15 december 2023 - Auteur: Merel Flikweert

Een desolate kuil zover het oog kan kijken. Een dunne laag smog bedekt de zon terwijl vrachtwagens langzaam manoeuvreren over de bruine en zwarte grond van de kuil. Voor wie niet bekend is met het concept 'bruinkoolmijn', kan het lijken alsof het een andere planeet is. Maar niks is minder waar, dit is onze aarde. Om precies te zijn is dit de Garzweilermijn II in Jüchen, een dorpje in de Duitse deelstaat Noordrijn-Westfalen.

Tot voor kort was dit de locatie van het Duitse dorpje Lützerath, maar dat is verleden tijd. Het dorp heeft, na veel protest, plaats moeten maken voor de uitbreiding van de bruinkoolmijn Garzweiler II. De bruinkool zorgt voor het op peil houden van de Duitse energievoorraad, maar er zitten ook veel negatieve aspecten aan deze fossiele brandstof.

Duitsland is al lang bekend met de fossiele brandstof bruinkool. Een substantie die voornamelijk bestaat uit miljoenen jaren oude plantenresten, waar door de tijd heen veel druk en warmte op heeft gestaan. Het ligt relatief dicht bij het aardoppervlak, waardoor het makkelijk is om op te graven. Dit gebeurt door middel van dagbouw, een vorm van mijnbouw waar alleen aan de oppervlakte wordt gegraven. Lange tijd zorgden de bruinkoolmijnen naast energie ook voor een hoop werkgelegenheid. Dit zorgde ervoor dat het vooral als positief werd gezien. Die tijden zijn inmiddels veranderd. Bruinkool is een grote vervuiler van het klimaat. Maar daarnaast zitten er nog meer negatieve aspecten aan.

David Dresen, medewerker bij de organisatie Beyond Fossil Fuels - die af wil van fossiele brandstoffen -, woont in een dorpje vlak naast de Garzweilermijn II. Hij wordt dagelijks geconfronteerd met de werkzaamheden. Zo zorgt het bijvoorbeeld voor een hoop geluidsoverlast. Ook lichtvervuiling speelt een rol, het werk gaat namelijk dag en nacht door. In de nacht wordt de mijn verlicht met enorme stadionlampen. Daarnaast is de lucht vervuild en het water in de grond zo goed als weg. Dit zorgt voor schade aan het huis, zoals scheuren in de muur. David en zijn familie zijn niet van plan om weg te gaan uit het dorp, maar veel voormalige inwoners zijn inmiddels wel vertrokken. Zij konden niet meer omgaan met de leefomstandigheden die zijn ontstaan door de mijn. Deze inwoners zijn uitgekocht,

zodat zij op een andere locatie kunnen gaan wonen.

Weg met de windturbine

Als de winning en het gebruik van bruinkool zoveel negatieve effecten heeft, waarom gaat Duitsland hier dan mee door? Het antwoord is op dit moment vooral: noodzaak. Voorheen was de Duitse energievoorziening voor een groot deel afhankelijk van Russisch gas. Door de oorlog tussen Rusland en Oekraïne kan dit gas niet meer worden geleverd. Begin 2022 kwam net iets meer dan de helft (55 procent) van de Duitse gasvoorziening direct uit Rusland. Een flink gat dat nu dus moet worden opgevuld. RWE stelt dat er geen andere optie is. Bruinkool moet gewonnen worden als het land niet zonder stroom wil komen te zitten. *De tekst gaat verder onder de video*

RWE mag van de regering doorgaan met de winning van meer bruinkool. Ook mag de Garzweilmijn voorlopig nog in werking blijven. In ruil daarvoor is afgesproken dat RWE de mijn eerder sluit, in 2030, acht jaar eerder dan aanvankelijk was afgesproken. Dat is ook eerder dan in andere Duitse bruinkoolgebieden. In Oost-Duitsland wordt ook veel bruinkool gewonnen. Deze mijnen hoeven pas in 2038 te stoppen.

Het compromis 'meer delven nu, maar straks eerder stoppen', levert een pijnlijke situatie op: RWE breekt windturbines af om ruimte te maken voor bruinkoolmijnen zoals Garzweiler II. Groene energie moet volgens RWE dus plaats maken voor de vervuilende stof bruinkool. En dat wordt door veel Duitse inwoners als een schril contrast ervaren. Want waarom zou duurzame energie ruimte moeten maken voor een fossiele brandstof?

De toekomst

Vanaf 2030 zullen er dus geen actieve bruinkoolmijnen meer zijn in het Roergebied. Tenminste, dat is het doel. Voor de bruinkoolmijnen in Oost-Duitsland geldt dit vanaf 2038. Er zijn nog een hoop onzekerheden rond deze doelstellingen. Een van de grootste vraagstukken is welke (duurzame) energiebronnen het gat van de bruinkoolwinning gaan vullen. Maar daarnaast zullen er ook enorme kuilen overblijven die niet zomaar dicht kunnen worden gegooid. Ook is de grond rond de mijnen zo goed als uitgedroogd, wat ook weer meerdere problemen oplevert.

Jan Martin von der Heide, werkend bij de gemeente Jüchen, ziet de toekomst toch positief in. Zo vertelt hij over het plan om de kuil te vullen met water. Op deze manier zal de bruinkoolmijn over een aantal decennia veranderen in een recreatieplas met allerlei flora en fauna. Waar het water precies vandaan moet komen, is nu nog de vraag. Er wordt over nagedacht om de kuil geleidelijk vol te

laten lopen met water uit de Rijn. Het gaat dan wel nog decennia duren voordat de kuil daadwerkelijk is volgestroomd. Daarnaast kan een verlaagd waterpeil van de Rijn ook zorgwekkende gevolgen hebben voor onder andere Nederland.

Bruinkool is een rode lijn binnen de Duitse energievoorziening, zowel in het verleden als in het heden. Ook in de toekomst zal het landschap nog lang de sporen dragen van de bruinkoolwinning.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/57594/duitsland-wil-nog-niet-zonder-bruinkool>